

Krönika

Tillväxt. Är det ekonomisk tillväxt som orsakar våra ohållbara koldioxidutsläpp? Och omvänt, omöjliggör globala hållbarhetskrav långsiktig ekonomisk tillväxt? Nej, inte om vi sätter nödvändiga gränser för resursanvändningen, skriver John Hassler, professor i nationalekonomi.

John Hassler:

Tillväxt är inte grundproblemet

Energianvändningen och koldioxidutsläppen har ökat i världen som helhet under mycket lång tid. Detta kan inte fortsätta. Men är det ekonomisk tillväxt som är grundorsaken till den ohållbara utvecklingen? Och omvänt, omöjliggör nödvändiga globala hållbarhetskrav långsiktig ekonomisk tillväxt? Dessa frågor har jag ägnat min forskning åt det senaste decenniet.

Naturvetenskapen har lärt oss att om klimatförändringarna med en viss sannolikhet ska hållas under en viss nivå måste världen hålla sig inom en viss återstående koldioxidbudget. FN:s klimatpanel anger denna till 400 miljarder ton för 1,5 graders uppvärmning och 1150 miljarder ton för 2 grader, båda för två tredjedelars chans att nå målet.

Atmosfärens förmåga att ta hand om koldioxid utan att klimatet ändras för mycket är alltså en begränsad naturresurs. Det kan inte vara fritt fram för vem som helst att använda hur mycket som helst av denna. Precis samma sak gäller andra naturresurser i begränsad mängd. Fri användning utan begränsningar leder alltid till överanvändning.

I merparten av världen är det gratis att

använda atmosfärens begränsade förmåga att ta hand om koldioxid. Det leder till överanvändning – ohållbara utsläpp. Detta är det grundläggande klimatpolitiska problemet, inte tillväxt.

Men, och det är ett viktigt men, konsekvenserna av att inte sätta gränser för användningen av viktiga naturresurser blir nästan undantagslöst värre när ekonomin växer. Detta gäller också koldioxidutsläppen.

Tillväxt och ett ohållbart utnyttjande av naturresurser är alltså inte oberoende av varandra, men det är inte tillväxten som är grundproblemet. Det är att vi ännu inte satt de skarpa gränser som krävs för de globala utsläppen. Men om sådana gränser sätts, blir ekonomisk tillväxt då omöjlig?

När man studerar sambandet mellan ekonomisk tillväxt och utsläpp är det lätt att bli pessimistisk. Inte bara har trenderna under lång tid varit parallella. Också på kort sikt verkar energianvändning, koldioxidutsläpp och BNP alltid röra sig åt samma håll, något som var tydligt under pandemin.

”Fri användning utan begränsningar leder alltid till överanvändning.”

I en nyligen publicerad forskningsartikel visar jag och mina kolleger Per Krusell och Conny Olovsson att det faktiskt inte alls ser så dystert ut. Visserligen är det mycket svårt att på kort sikt minska energianvändning och utsläpp utan att BNP samtidigt faller. Men på lång sikt är ekonomin mycket mer flexibel om marknadskrafterna får verka. Högre energipriser förändrar inriktningen på forskning och utveckling. Sakta men säkert ökar då samhällets energieffektivitet så att vi kan producera mer BNP per energienhet. Detta innebär att annan teknikutveckling går något långsammare. Men denna effekt har hittills varit rätt begränsad. Vi estimerar ett utbytesförhållande på 1:12 – om ökningstakten i samhällets energieffektivitet ska öka med en procentenhet minskar ökningstakten i arbetskraftens produktivitet med 1/12 procentenhet. Därmed kan ekonomins tillväxttakt bli positiv även om vi varje år i all framtid skulle behöva minska energianvändningen.

Man kan aldrig vara säker om framtiden. Men hittills pekar inget på att tillväxt skulle vara omöjligt när vi satt de nödvändiga gränserna för användningen av jordens begränsade naturresurser.

John Hassler,

Professor i nationalekonomi med fokus på klimatakonomi vid Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet

Världens äldsta framtida lösning

Hur kan solenergi gynna dig som driver ett företag?
Genom att använda din mark eller dina tak för att ta emot solenergi får du en klimatsmart inkomstkälla samtidigt som du bidrar till att bygga ut det befintliga elsystemet med förnybar energi.

EnergiEngagemang

Funderar du på hur storskalig solenergi skulle kunna passa dig? Besök energiengagemang.se eller ring oss på 010-30 30 100 för att veta mer.